

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Bonae, Eminentissimi S. R. E. Titulo S. Bernardi
Ad Thermas Cardinalis Presbyteri Opera Quotquot
hactenùs separatim edita fuerê Omnia**

Bona, Giovanni

Antverpiae, 1677

De Patena, ejusque forma & materia. Tangere vasa sacra quibus liceat. Ad quem olim spectaret illorum custodia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10805

Simili modo in Constitutionibus Apostolicis mo-
nentur Diaconi prætervolantes bestiolas abigere,
ne in pocula incidant. Permanit hæc consuetu-
do usque ad tempora Gregorii II. qui in epist. 14.
qua respondet consultationibus S. Bonifacii, con-
stituit, ne plures calices in altari ponerentur, eo
quod hic usus institutioni Christi non conveni-
ret, qui omnes de uno & eodem calice commu-
nicavit: cujus rationis pondus non est meum
examinare. Observo tamen Gregorii II. sæculo
communicantium numerum adeo imminutum
fuisse, ut plures calices necessarij non fuerint.
Sublata denique communione sub utraque specie,
mos ille profusus abolutus est. Armenii duos ca-
lices adhibent in Missa, sed alter patenæ Latino-
rum, sive Græcorum disci vicem gerit, in quo
panem consecrandum ponunt, in altero autem
vinum.

*De patena, ejusque forma & materia. Tan-
gere vasa sacra quibus liceat. Ad quem
olim spectaret illorum custodia.*

III. **A**Nnexa calici est patena, quæ ejus oper-
culum est, sic dicta à patendo, qua voce
usus est Columella l. 12. c. 43. deque vasis apud
profanos scriptores significat latis & patentibus
labris. Græci *discos* vocant. Sed discus magis
cavus & capaciosus est, ne panis & micæ excidant.
Patenas magni ponderis, gemmisque ornatas sæ-
pè memorat Anastasius inter donaria Pontificum
penlantes XXV. vel XXX. libras. Et in Leone
III. meminit patenæ majoris aureæ cum gemmis
& ansis duabus. Porro istæ cùm tantæ magnitu-
dinis essent, usui esse non poterant sacerdoti ce-
lebranti. Erant autem & patenæ ministeriales
cæteris ampliores, quæ distribuendæ populo Eu-
charistiæ deserviebant. Erant & Christinales ad
usum Baptismatis & Confirmationis. Ex eadem
materia, quæ calices, confatas fuisse, cum par-
vorumque sit ratio, credibile est. Zephyrinus
vitreas fieri sancivit, Urbanus argenteas, quod
qualiter intelligi debeat, jam supra dictum est.
An Christus consecratum panem in disco seu pa-
tena posuerit, non expriment Evangelistæ: ejus
tamen usum ævi Apostolici esse Liturgia Jacobi
ostendit. Sculptum in patena vultum Salvatoris
referunt Anastasius in vita Gregorii IV. & Joan-
nes Diaconus in vita sancti Anastasii Episcopi
Neapolitani. Utriusque verò tam calicis quam
patenæ extat in Ordine Romano consecratio,

unctione Christinatis certisque precibus adhibi-
tis, quem ritum è veteri testamento ad novum
profluxisse reor. Idem vetitus utriusque tactus
profanis hominibus decreto Sixti I. à quo ait li-
ber Pontificalis, constitutum, ut ministeria sa-
crata non tangerentur, nisi à Ministris. Decreto
item Concilii Laodiceni sub S. Sylvestro c. 21.
sancitum est, non oportere Subdiaconum vasa
sacra contingere. Et concilium Agathense
cap. 66. statuit, non oportere in sacros mini-
stros vasa Dominica contingere. Quod verò at-
tinet ad Subdiaconos, data illis facultas est ea
tangendi in concilio Bracarense primo sub Joan-
ne III. cap. 28. *Placuit ut non liceat cuilibet ex
lectoribus sacra altaris vasa portare, nisi his qui ab
Episcopo Subdiaconi fuerint ordinati.* Acolythis
etiã eandem licentiam concessam ex ordine
Romano manifestum est. His custodiendis sa-
crorum vasorum cultos, quem Græci Scevophy-
laccem & Cemeliarchen vocant, olim deputaba-
tur, cujus inter officia & dignitates Ecclesiæ
Constantinopolitanæ meminit Codinus cap. 1.
Fungebatur hoc officio in Ecclesia Romana S.
Laurentius, de quo Prudentius sic canit.

*Hic primus è septem Viris,
Qui stant ad aram proximi,
Levita sublimis gradu,
Et cæteris præstantior,
Clavis sacrorum præerat,
Cælestis arcanum domus
Fidis gubernans clavibus.*

Neque licitum unquam fuit extra Scevophy-
laceum seu Diaconicum, quod Latini Secreta-
rium dicebant, illa asportare, aut in domibus
privatis conservare. Hinc Athanasius *Apolog. 2.*
à calumnia contracti calicis, quam finxerant ad-
versus ipsum Ariani, sufficienter se purgat di-
cens locum, in quo contractum poculum jacti-
tabant, Ecclesiam non fuisse, nec quemquam
Presbyterum ei loco vicinum repertum esse, cum
mysticum poculum nusquam nisi apud legitimos
Ecclesiæ præfides inveniantur. In concilio item
Chalcedonensi inter crimina, quæ Ibæ Episco-
po Edesseno objecta fuerunt, secundum hoc fuit,
quod calicem gemmatum magni pretii inter vasa
sancta Ecclesiæ sub custodis cura non reposuerit,
& nescirent quid de eo factum esset. Idem mos
semper & ubique in Ecclesia invaluit, ut vasa
ministerii neque in privata domo, neque à pro-
fanis hominibus, sed in æde sacra à ministris
Ecclesiasticis sollicitè & cautè servarentur.

N n n 3

De